

בעשרת ימי תשובה הקב"ה נמצא לבד עם האדם, ויכול בקל לשוב ולהתקרב אל השי"ת!!!

החלטית, שכן השב באמת מכל ליבו אף שנדחה מפני ה' אינו נרתע לשוב לאחור, וזהו סימן שחרטתו עמוקה שבשום אופן אינו חפץ לשוב למצבו הקודם, והחליט בנפשו שאף אם ידחוו מן השמים פעמים רבות יחזור שוב לעמוד על משמרתו ולהתייצב כחייל לוחם בחירוף נפש על הצלת נשמתו.

ויש אשר יקטרגו עליו המקטרגים לבא עליו בקטרוג הנזכר מצד הדין הקשה, יקוב הדין את ההר, מבלי להפך בזכותו, ויש אשר יתכנו סיבות שכן להפך בזכותו של זה, שכן יש בכל נידון אפשרות לדונו לזכות או לחובה, וכנאמר וְחֲנִי אֶת אֲשֶׁר אֶחָן (שמות לג, ט) ודרשו חז"ל על פסוק זה במדרש 'אף שאינו ראוי ואף שאינו כדאי', הרי שיש פעמים סיבות המצדיקות לחון את הנידון, וכגון המעביר על מדותיו וכיוצא. ובעצם זהו סוד ביחוד השלם המובא ברמח"ל, והוא שאין הקב"ה משועבד לכולם, ובידו לחנון לאשר יחפוץ, גם כשאינו ראוי ואינו כדאי מצד הדין, אלא מצד שיש בו באדם זה איזו מדה טובה, ואז מדין מדה כנגד מדה יחונן.

אולם כל זה הוא בשאר ימות השנה. אולם בעשרת ימי תשובה המצב שונה לחלוטין, בעשרת ימי תשובה האדם בתשובתו נמצא עם הקב"ה בלחוד, שכן ימים אלו ימים של קירבה מיוחדת שקרובים אנו להקב"ה ומתייחדים עמו בלחוד, וכמו שדרשו על ימים אלו את הפסוק דרשו ה' בהמצאו קראוהו להיות קרוב. וכיון שאנו ביחידות, אין רשות לשום מקטרג ליכנס בינינו, ואין רשות למקטרגים לקטרג על תשובתו של זה השב, שכן כאמור, כשנמצא האדם בדינו עם הקב"ה בלחוד, בודאי לא יעלה שום קטרוג על תשובתו של זה לדחותה.

ומביא שם (ביום דרך) כראיה לדבריו מדיוק לשון הרמב"ם (בהל' תשובה פ"ב) שכ' בזה"ל: "אף על פי שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים היא יפה ביותר ומתקבלת היא מיד". מלשון 'מיד' יש רמז גדול, דהיינו שבכל השנה יש ערעור על תשובת השב, ולפיכך מתעכבת קבלת תשובתו עד שיעמוד במבחנים ונסיונות נוספים, ואילו בעשרה ימים אלו אחר שאין מקטרגים מתקבלת היא מיד שאין מי שיעכבה.

הביא שם בהמשך (באות ה) משל לדבר, וז"ל: "ועוד ראיה לדברינו הנ"ל הוא המשל המפורסם שהביאו בכל הספרים הק' וביניהם החפץ חיים זצוק"ל, ובו המשילו את 'דרשו ה' בהמצאו' הנאמר על עשרת ימי תשובה, לאדם שהיה מסובך עם המלכות בעבירות חמורות, וכל אשר עשה בדרכים שונות להנצל לא הועיל לו. ויעצוהו אהביו, שהפתרון היחיד הוא לדבר עם המלך בלחוד, כי המלך רב חסד ובכוחו לחנון לאשר יחפוץ".

"והנה מלך זה, דרכו היה לפשוט בגדי מלכותו פעם בשנה ולהלך בין אזרחיו בלבוש אזרחי, כדי לתהות על יחסם של בני מדינתו כלפיו. ובאותו זמן שהיה מתהלך כאחד מבני מדינתו היה לן באשר יזדמן לו. והנה נזדמן שישן המלך בביתו של זה החפץ מימים ימימה להתראות עם המלך שיחוננו מצרתו, וכשהלך המלך בבוקר מביתו של זה חזרה לבית ארמונו,

« עשרת ימי תשובה איננה זכות בלבד אלא היא חובה!!! »

כתוב ברמב"ם (פ"ג מהלכות תשובה ה"ג) בזה"ל: "...וכשם ששוקלין זכיות אדם ועונותיו בשעת מיתתו, כך בכל שנה ושנה שוקלין עונות כל אחד ואחד מבאי העולם עם זכיותיו ביום טוב של ראש השנה. מי שנמצא צדיק נחתם לחיים, ומי שנמצא רשע נחתם למיתה. והבינוני תולין אותו עד יום הכפורים, אם עשה תשובה נחתם לחיים ואם לאו נחתם למיתה", עכ"ל.

ומבואר מדברי הרמב"ם שלא מספיק שיעשה מצוה אחת להטות עצמו לכף זכות, אלא צריך שישוּב בתשובה, ואם לאו ח"ו הרי הוא נחתם למיתה. והקשה הגר"י בלאזער (כוכבי אור מאמר ה') שלכא' מדוע שלא יספיק מצוה אחת כדי להטות את הכף לזכות. בודאי שצריך לעשות תשובה, אל מדוע תלויה החתימה לחיים או להיפך ח"ו בתשובה על כל העבירות, ולא במצוה אחת.

ותירץ תי' נפלא, דהנה דרשו רז"ל (ר"ה דף יח.) על הפסוק דְרָשׁוּ ה' בְּהַמְצָאוֹ (ישעיהו נה, ו) שזה קאי על עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים, שבימים אלו הקב"ה קרוב אלינו, ואומר ומכריז דרשו ה' בהמצאו, ובימים אלו ע"י הרהור תשובה והתעוררות קצת אפשר להשיג ולהתקרב יותר מכל השנה. ולכן ס"ל להרמב"ם שאין זה רק בגדר סגולת הזמן, אלא דרוש זה מהוה חיוב על כל אדם ואדם. וא"כ אם לא עשה תשובה ואינו מנצל את אלו הימים לשוב ולהתקרב, לא יועיל לו שיעשה מצוה אחת כדי להטות הכף לטובה, כי עצם מה שאינו שב בתשובה הוא הוא חטא ועוון גדול ששקול כנגד הרבה עבירות, ולכן רק ע"י תשובה יכול להיכתב בספרן של צדיקים.

« בעשרת ימי תשובה הקב"ה נמצא לבד אתנו!!! »

ונראה לבאר ולהטעים את הדברים על פי דברי הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זצ"ל (צדקת הצדיק אות קנ"ט כפי שמובא ומתבאר בתוספת נופך בספר בים דרך מאמר הק) שהקשה, מדוע אנו רואים שאנשים באים ליטרה ולשוב בתשובה ועכ"ז קשה עליהם התשובה, ויש להם נסיונות קשים ומפריעים רבים, והלא ישנה הבטחה מפורשת בחז"ל הק' ש'הבא ליטרה מסייעין אותו'.

ותירץ, שאכן אין ספק שאותם אנשים באים לשוב אל הקב"ה בכל לב, אלא שישנם מקטרגים הטוענים לעכב את תשובתו ולקטרג עליה מפני שעדיין אין בתשובתו תשובת המשקל, כי לעומת שחטא הרבה לא יתכן שבהבעת חרטה ויודי פעם אחת יחשב לו תשובת המשקל על כל מה שחטא.

ולכן טוענים המקטרגים, שנצרך לזה השב שיתנסה שוב ושוב בנסיונות מעין מה שחטא פעם, והיה אם יעמוד בנסיון אשריו, שבזה הוכיח שתשובתו תשובה, וגם אם יפול ויכשל עדיין הוא במבחן, אם יקום מנפילתו ויתאמץ לחזור למעמדו הראשון בכך מוכח שחרטתו חרטה אמיתית שכן הנה אף שנפל ונכשל, עושה שוב תשובה, ומתאמץ לחזור ולהיטיב מעשיו, סימן הוא שהתשובה החלטית אצלו.

אולם אם ישבור מנפילתו וישאר בה, סימן שחרטתו לא מספיק

נודע לו שהמלך עצמו היה אצלו, כמה צער יהא לזה על אשר אבד הזדמנות זו לבקש על נפשו.

"זה צערו של מי שלא ידע כי המלך אמור לבוא אצלו, על אחת כמה וכמה צריך שיגדל צערנו כאשר מודעים אנו מראש שהמלך בכבודו ימציא עצמו אצלנו בימים אלו, באם ח"ו נאבדם בדברים בטלים וכיוצא."

"הרי שהמשל הנזכר, המובא בהרבה בספרים הקדושים, ממחיש את שינוי ימים אלו מבכל ימות השנה, בכך שהקב"ה בא וממציא עצמו אצלנו ללא הפמליא שלו, אלא הוא לבדו. ובכך החנינה מובטחת לנו באם נתחנן על נפשנו, כי זה כוחו של המלך לחנון את אשר יחפוץ, אלא שכאשר הפמליא שלו עמו, אין הנוהג לחנון בפני המקטרגים. ולכך בימים אלו מסלקם הקב"ה, ובא הוא בעצמו לשכון בינינו, ובהתחנן על נפשנו אליו בוודאי נזכה לחנינה אחר שאנו עמו ללא מקטרגים."

"ולפי"ז מובן היטב דברי הרמב"ם הנ"ל, כיון שהקב"ה נתן ימים אלו שהקב"ה נמצא אצלנו ויכולין לעשות תשובה בלי שום מקטרגים, וממילא אם לא עושין תשובה החרון אף היא גדול מאוד, שהמלך מבקש שאנחנו מתקרב אליו ולא מתקרב. זהו מה שכתוב הרמב"ם דאם לא עשה תשובה נכתב ח"ו למיתה.

« תשובה פרטית ותשובה כללית!! »

והנה לומר ולהצביע על ענין מסוים מה הקב"ה רוצה מעמנו, ועל מה הרעש והסערה, זה אין אנו יודעים, ואין אתנו יודע עד מה, ואין לנו נביאים וחכמים שיאמרו וידעו מה רוצה הקב"ה. אבל זה ודאי וברור שהקב"ה רוצה שנתעורר ונשוב, וכל אחד צריך לשוב ולהתבונן מה ה' אלקיך שואל מעמך כפי מעשיו ומצבו הפרטי.

מ"מ חובת הכלל להתחזק בכללות ענין התשובה וההתעוררות, ויהא זה פתח לתשובה, לקיים מארז"ל (שהש"ר פ"ה, ג.) "אמר הקב"ה לישראל, בני, פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט, ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרוניות נכנסות בו". וטעם הדברים הוא, כי לשוב בתשובה שלימה להיות נהפך באמת לאדם אחר, אינו מהעבודות הקלות, ומחייב עבודה רבה וארוכה, ומ"מ אם פותח פתח והתחלה כבר נחשב לבעל תשובה כידוע מהגר"י סלנטר ז"ע, כי עשה פתח ושינוי קטן.

יודע מאמר העולם, שהמשילו רז"ל הפתח הקטן כחודו של מחט, שאף שהוא קטן מאוד, מ"מ החור הוא מצד לצד, ונשאר חור לנצח. כן הוא בענין התשובה, שאף אם עושה ענין מועט בלבד, מ"מ אם הוא כראוי ובאמת ה"ז נשאר ומתקיים. וכיון שנעשה בו איזה שינוי, ע"י המעט הזה זוכין לסייעתא דשמיא נפלא, כפתחו של אולם, שעגלות וקרוניות נכנסות בו.

נמצא, שפרטות שלימות התשובה שייך לכל אחד ואחד כפי מצבו, אבל ענין זה של 'פתחו לי פתח' הוא ע"י כללות ענין התשובה, וזה שיה בכל. ויש לעיין ולהתבונן מה הם יסודות ועיקרי התשובה וההתעוררות שצריכין אנו לשוב ולהתעורר.

« להחדיר את מציאת אלוהים בכל פרט מהחיים!!! »

נעיין בדברי הרמב"ם (פ"ג מהלכות תשובה ה"ד) שכ' בזה"ל: "אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר, עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל וכו'", עכ"ל.

ושמעתי מהגאון רבי חיים עפשטיין זצ"ל, להעיר ולדייק בלשון הרמב"ם, שמלבד מה שכתב שצריך להתעוררות לתשובה, 'עורו

ישינים' וחזרו בתשובה, מלבד זה יש כאן עוד עבודה, של 'זכרו בוראכם', לזכור את השי"ת, כי זה הוא פתח ועצה לתשובה, כי הלא עוברים עלינו כ"כ הרבה צרות ויסורים, וזה עצמו יש בו כח לעורר אותנו שנושב להתקרב אליו ית"ש, אלא שאנו מורגלים בטבע ומנהגו של עולם, ואין אנו מבינים ומרגישים כלום. אבל ע"י העבודה של 'זכרו בוראכם', ממילא נשוב בתשובה באמת. ולכן כתבו הרמב"ם עם יסודי התשובה, כי זהו עצה ופתח גדול לתשובה.

וזהו עצה גדולה לכללות עבודת השי"ת להתעלות בכל העיניים, לחיות עם הקב"ה, להבין ולזכור שהוא ית"ש משגיח עלינו בכל פרט ובכל עת, והכל מונהג ממנו ית"ש, ואם חי כך ממילא כל החיים אחרת, והתפילה משתנה ונעשה אחר לגמרי, ומרגיש איך שמדבר עמו ית"ש ממש. ואצל רז"ל מצינו הרבה איך שהקדימו תפילה לכל ענין ולכל דבר, כי חיו עם הקב"ה בכל צורת החיים, וזכרו בוראכם, וכל עניני העבודה נעלים ומתרוומים.

ולא רק בעבודת השי"ת, אלא כל עניני העולם הזה אינו תופס מקום

כ"כ, כי יודע שאין לו כלום ויודע שהכל ממנו ית"ש, וכל ההשתדלות אינו אלא גזירת מלך, ויודע שאין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה (הולין דף ז' ע"ג). וזהו העצה של זכרו בוראכם, לזכור שיש בורא ומנהיג.

ואומרים בשם הגאון רבי יחזקאל לעווינשטיין זצ"ל

לבאר את מאמר חכמינו ז"ל (סוף יבמות קכב:) שאמרו 'תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם', והיינו, שמכיון שתלמידי חכמים חיים במדריגה כזו 'שאינן אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה', ואפילו כאשר בן אדם מזיק אותו, הוא חי בידעה ובהכרה גמורה שהקב"ה סיבב לו את זה, ואין לו שום טענות על אותו האדם, לכן תלמידי חכמים - בהשגתם הזו - מרבים שלום בעולם, ואינם באים לידי קטטות ודברי ריבות.

או אם ח"ו אירע איזה מאורע וצער ונזק, אינו נופל לעגמת נפש, יאוש ועצבות, אלא הוא יודע שהוא ממנו ית"ש, ואדרבה הוא מתעורר לחיזוק בעבודת השי"ת, ומתעורר להבין ולהתבונן מה ה' אלקיך שואל מעמך.

« 'שומרים' 'הצלה' ו'ידידים' אינם אלו ששומרים ומצילים אותנו...!! »

במדרש אמרו (איכ"ר פתיחתא ב' ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז), שחכמים נכנסו לעיר אחד, ואמרו איתו לן נטורי קרתא (-הביאו לפנינו את שומרי העיר), הלכו והביאו לפניהם את ראשי השומרים והצבא, אמרו חכמים אלו הם חרובי קרתא. אמרו להם א"כ מיהו נטורי קרתא, אמרו חכמים אלו סופרים ומשנים, שהם הוגים ומשנים ומשמרין את התורה ביום ובלילה.

וזהו חלק מן הטעות והבלבול של העוה"ז. אומרים וחושבים הנה יש לנו 'שומרים', 'הצלה' ו'חברים', 'ידידים' 'מתעסקים' וכו', ובאמת כולם מעשי חסד נפלאים המה, אבל השומרים העקריים הם האברכים העוסקים בתורה יומם ולילה, ואם חיים בהרגשה של זכרו בוראכם, אזי יותר ויותר יודעים ומרגישים גודל הזכות וההתחייבות להיות מנטורי קרתא שומרי העיר באמת.

וזה מוטל עלינו בעת הזאת לשוב ולהתעורר ביסודי התשובה, ובעבודה של זכרו בוראכם, שע"ז נעלה ונתעלה יותר בכל חלקי העבודה. ויש בזה דרגות עד אין שיעור מעלה מעלה, ולכא"א כפי דרגתו צריך שישתדל ויעבוד בזה, לחיות עם מהלך הזה יותר ויותר, ונזכה לעלות בהר ה' ולהתעלות מעלה מעלה, עדי נזכה לתשועת עולמים ולתשובה שלימה, אמן.

"... אבל השומרים

העקריים הם

האברכים

העוסקים בתורה

יומם ולילה, ואם

חיים בהרגשה של

זכרו בוראכם, אזי

יותר ויותר יודעים

ומרגישים גודל

הזכות וההתחייבו

ת להיות מנטורי

קרתא שומרי

העיר באמת..."